Ajankohtaista oikeusministeriössä

Lakivaliokunnan ja oikeusministeriön etäkuuleminen
26.11.2020

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

Oikeusministeriön keskeisiä hallitusohjelmahankkeita

Lainvalmistelun laadun parantaminen

- ***Paremman sääntelyn kokonaisvaltainen toimintaohjelma*** käynnistynyt.
  - Toimintaohjelmassa kehitetään 1) lainvalmistelun suunnitelmallisuutta ja osaamista 2) vuorovaikutusta ja viestintää lainvalmistelussa, 3) lainvalmistelun vaikutusten arviointia ja luodaan valtioneuvostotasoinen jälkiarviointijärjestelmä, 4) teknologian ja digitalisaation hyödyntämistä lainvalmistelussa
  - Vaikutusarviointiosaamisverkosto käynnistyy 2/2021. Valtioneuvostotasoinen jälkiarviointijärjestelmä käyttöön 9/2022.
- OM:n johdolla toimii lainvalmistelun kehittämisen yhteistyöryhmä (LAKE), jossa kaikki ministeriöt ovat mukana. LAKE huolehtii ministeriöiden välisestä yhteistyöstä lainvalmistelun kehittämisessä.
- Vuoden 2020 aikana Covid 19–pandemiasta johtuen lainvalmistelua on jouduttu hoitamaan merkittävästi poikkeusmenettelyillä ja erittäin lyhyillä aikatauluilla.

Kansallinen demokratiaohjelma 2025

- Kattaa hallitusohjelman kansalaisyhteiskuntaa ja osallisuutta edistävät toimet. Ohjelman puitteissa käynnissä useita lainvalmistelu- ja kehittämishankkeita.
- Parlamentaarisissa työryhmissä selvitetään puoluelain, vaalirahoituslain, vaalilain ja kansalaisaloitejärjestelmän kehittämistä sekä valmistellaan avoimuusrekisteriä (HE 2/2022).

Perusoikeuksien edistäminen

- **Rasismin ja syrjinnän torjunnan sekä hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma** (valmistuu 3/2021)
- **Kolmas kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma** (valmistuu 4/2021)
- **Kansalliskielistrategia ja kielipoliittinen ohjelma** (valmistuu 6/2021)

Itsehallintoasiat

- Ahvenanmaan itsehallintolain uudistaminen (HE keväällä 2021), Ahvenanmaa-strategia (vuoden 2021 aikana), Ahvenanmaa-yhteyshenkilöiden verkosto asetettu 2/2020
- Saamelaiskäräjälain uudistaminen (2021), Alkuperäiskansoja koskevaan ILO169-sopimukseen liittyvä selvitys (2021), Saamelaisia koskevan totuus- ja sovintoprosessin tukeminen

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen

- *Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma* julkaistiin 22.10. ja sen toimenpano on käynnistynyt
- Oikeusministeriön hallinnonalalle perustetaan itsenäinen ja riippumaton naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä (HE kevät 2021)

Ihmiskaupan uhrin aseman parantaminen

- Oikeusministeriössä toimii ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori
- *Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma* (valmistuu 3/2021)

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus

- Mietintöön saatua runsasta lausuntopalautetta käydään parhaillaan läpi
- HE on tarkoitus antaa syksyllä 2021

Maalittaminen

- Poikkihallinnollisilla toimenpiteillä puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen (OM/SM).
- HE syyteoikeuden muuttamisesta (laiton uhkaus työtehtävissä). Esitys annetaan loppuvuodesta.

Ylivelkaantumisen torjunta

- **Positiivisen luottotietorekisterin käyttöönotto**
  - Oikeusministeriö asettama työryhmät valmistelee positiivista luottotietorekisteriä ja sen edellyttämää lainsäädäntöä (mietintö vuoden 2021 alkupuolella)
  - Rekisterin ylläpitäjäksi esitetään Verohallinnon Tulorekisteriyksikköä

- **Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen** (HE-luonnos 2/2021)

- **Kuluttajaluottojen hintasääntelyn tehokkuuden seuranta ja tarpeen mukaan sääntelyn kiristäminen mm. kuluttajaluottojen markkinoinnin osalta**

- **Talous- ja velkaneuvonnan vahvistaminen**
  - Palkattu 19 henkilöä, Chat ja sähköinen asiointi, Ennakoiva talousneuvonta –hanke

- **Kansallisen talousosaamisen strategia** (Suomen Pankki valmistelee)

Muuta ajankohtaista

Muut valmistelussa olevat esitykset

Syysistuntokausi 2020

- HE laiksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta
- HE laeiksi ulkomaalaislain eräiden säännösten sekä oikeusapulain 17 a §:n kumoamisesta
- HE laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa ja laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta
- HE laiksi rikoslain 6 luvun 5 §:n muuttamisesta (rikoksen tekeminen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimisesta)
- HE luottotietolain muuttamisesta

Muut valmistelussa olevat esitykset

Kevätistuntokausi 2021

- HE laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain muuttamisesta
- HE laiksi Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
- HE laiksi vanhusasiavaltuutetusta
- HE laeiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta
- HE maksuvälinerikosdirektiivin (EU 713/2019) täytäntöön panemiseksi
- HE vanhemmuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
- HE ilmoittajien suojelusta annetun direktiivin 2019/1937/EU täytäntöön panemiseksi
- HE asiakkaansuojan parantamisesta henkilöön kohdistuvissa palveluissa
- HE pakkoavioliiton mitätöinti

Covid 19-epidemiaan liittyvät lainsäädäntötoimet

Voimassa oleva lainsäädäntö

Konkurssilain muutokset

- Viikon olettamasäännön kumoaminen - velallista ei voi olettaa maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että hän ei ole maksanut selvää ja riidatonta saatavaa velkojan vaatimuksesta huolimatta. Voimassa 31.1.2021 asti.
- Oikeusministeriö valmistelee väliaikaisen lainmuutoksen helmikuusta eteenpäin siten, että viikon olettamasääntö maksukyvyttömyydestä pidennettäisiin kuukauteen.

Kuluttajansuojalain 7 luvun muutokset

- Kuluttajaluotoille 10 % korkokatto. Korkokattoa koskevan sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi myöskään luotosta perittäviä maksuja ei saa korottaa sääntelyn voimassaoloaikana. Lisäksi kiellettiin kuluttajaluottojen suoramarkkinointi. Voimassa 31.12.2020 asti.
- Tarkoitus jatkaa pääosin saman sisältöisenä syyskuun 2021 loppuun asti.
- Marraskuun loppuun mennessä valmistuvan selvityksen tulosten ja väliaikaisista säännöksistä saatujen kokemusten perusteella päätetään kuluttajaluottoja koskevien pysyvien lainsäädäntömuutosten valmistelun käynnistämisestä.

Voimassa oleva lainsäädäntö

Ulosottokaaren muutokset

- Korona-epidemiasta aiheutuvat poikkeusolot sekä näistä aiheutuvat taloudelliset vaikeudet otetaan paremmin huomioon ulosottomenettelyssä. Voimassa 30.4.2021 asti.

Poikkeukset osakeyhtiölakiin, asunto-osakeyhtiölakiin, osuuskuntalakiin, yhdistyslakiin ja eräisiin muihin yhteisölakeihin

- Lainmuutokset sen varmistamiseksi, että sääntömääräiset kokoukset voidaan järjestää korona-epidemian jatkumisesta riippumatta (etäyhteydet ja valtuutetun käyttäminen). Voimassa 30.6.2021 asti.

Eduskuntakäsittelyssä

HE saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

- Esityksessä ehdotetaan rajoitettavaksi yrityssaatavien ja muiden sellaisten saatavien perintäkulujen enimmäismäärää, joissa velallinen on muu kuin kuluttaja. Lisäksi rajoitettaisiin tratan käyttöä myös muissa kuin kuluttajasaatavissa.